

Tidning för Ålbo By i
HEDESUNDA 13:e Årgången
Ansvarig utgivare:
Olle Pettersson
i redaktionen:
Ålbo byförenings styrelse

Ålbo bladet

Den gamla bytomten i Ålbo med gårdsbebyggelse från slutet av 1700-talet. Foto FB 1977

Dagordning.

vid Ålbo byförenings årsmöte den

1. Årsmötets öppnande.
2. Val av ordförande och sekreterare för årsmötet.
Val av två justeringsmän.
3. Godkännande av kallelse till mötet.
4. Styrelsens och revisorernas berättelser.
5. Fastställande av balansräkning.
6. Fråga om ansvarsfrihet för styrelse och kassaförv.
7. Fastställande av antal styrelseledamöter jämte suppleanter.
8. Val av ordförande för ett år.
9. Val av styrelseledamöter jämte suppleanter.
10. Val av revisorer jämte suppleanter.
11. Val av valberedning.
12. Fastställande av budget och arbetsplan.
13. Behandling av styrelsens övriga förslag.
14. Behandling av till årsmötet inkomna motioner och förslag.
15. Behandling av övriga frågor.
16. Avslutning.

Vid lämplig tidpunkt görs uppehåll för kaffe.

Verksamhetsberättelse.

Föreningen har under året varit samlade till möte två gånger. Andra aktiviteter som genomförts i byföreningens regi är firande av sista april med tipsstig och fyrverkeri vid Kalvhaga. Vårstämdningen vid Kalvhaga genomfördes den 12/5 god uppslutning. Gokottan gick traditionsenligt av stapeln den 16/5 vi var rätt många som firade vid Kalvhaga. En fotbollsturnering hölls på byns lilla fotbollsplan vid perlersvägen, god uppslutning av både spelare och åskådare. Sillfesten blev som vanligt en lyckad tillställning den hölls den 27/7 och samlade ca: 100 personer som trivdes i det vackra sommarvädret. Ett sopstall blev uppställt vid Kalvhaga. En liten utredning har vi fått genom Benny Larsson, en liten utrustning behövs men till sommaren ska det stå nere vid Kalvhaga. En frivillig medlemsavgift på 50/ pers. eller 100 kr./familj bestämdes på årsmötet det tillförde kassan 2550 kr. Tolv st. brev sändes till olika fonder med förfrågan om bidrag till bystugan, sex svar har inkommit utan resultat men förhoppningar finns ju fortfarande. Vid bystugan blev en del gjort fast det syns inte så mycket utåt, tak blev pålagt, fönster blev målade golvbjälkar, trossbotten och isolering är inlagd, furugolv är hemtaget och förhoppningsvis blir inlägt till sommaren.

Albo byförening.

Ekonomisk sammanställning av verksamheten
år 1996 1997.

Ingående behållning 10 mars 1996 20678,67

Inkomster.

Intäkter från verksamhet. 9682,81

Utgifter.

Utgifter för verksamheten. 9987,50

Därav för bystugan 7648,50.

Utgående behållning den 28 februari 1997.

Bank	16743
Postgiro	3069,48
Kassa	560,90
	<hr/>
	20373,38

Utgående behållning 20373,38

Minskning av behållningen 304,69

Albo den 28 februari 1997.

Hans J Zetterberg

Kassör.

"O, så härligt att komma en sådan väg"

En bil med midsommarresande stockholmare står på färjan, som är på väg över sunden i Hedesunda. Damerna sitter kvar på dynorna under överfarten och iakttar under stigande förtjusning motiven, som älven öppnar med varje nytt årtag färjkarlen tar. Deras blickar söker sig ut över fjärdarna, dröjer vid de lummiga holmarna och följer älvens sköndragna strandlinjer, bakom vilka sockenbygden ligger i sol och sommargrönka mellan lövträds-hultarna.

Det kommer så hänryckt och impulsivt: "O, så härligt att komma en sådan väg!"... Färjkarlen måste titta upp från årsätet, eller om det är vid Norra sundet från wirespelet och hans tankar börjar syssla med det som så spontant tagit form i de förtjusta utropen.

– Det är så nu ... kanske ... men annars är det annorlunda här vid sunden ibland ... för oss, som har vår varelse här även vid andra tider än midsommar ... då sydvästen reser sjön ute på fjärden ... krabb och ettrig så att färjan kränger ... eller då drivisen tränger på så att vi får ligga ute i sundet hela dygn, innan vi vågar oss in mot färjstaden.

Damen i bilen skulle ha kommit med ett annat utrop om hon fått övernatta här på färjan en bitande förvinternatt. Men nog finns här sådant som är vackert och även sådant som kan locka ett sinne med anlag för poesi. Här där färjfarten gått år efter år sedan 900-talet.

Nog var det poesi i går kväll, då skattsökaren kom till färjkarlsbostället, gammal och böjd med sina fäders naiva tro i sinnet. Han sade inte ett ord. Fick inte tala till en människa förrän han krävt trollen på Arnön först. Med fastande mage gick han upp på höskullen vid färjkarlsbostället. Satt där ensam och tänkte på sitt till strax före midnatt, då han tyst som han kommit rodde ut till Arnön, som ligger så fager där vid inloppet till sundet. Hon vet inte detta den överförtjusta damen på dynorna i bilen, vet ingen-

ting om att det ligger en stor skatt dold för människorna där ute på holmen, vilken den gamle mannen tror sig kunna finna under midsommarnatten, om han infinner sig väl förberedd på att möta trollen, som bevakar dyrbarheterna.

Nu hade han kommit tillbaka på morgonen och sett litet blek och tagen ut av nattvakan och äventyret på holmen bland dess fördolda väsen under natten. Hade han skatten med sig?

Nej, det fattas något i hans kunskaper om rätta sättet att övervinna de "okniga", som han inte kan komma till rätta med. Senaste midsommaren såg han i alla fall handtaget på kistan med skatten, innan trollen tog sitt tillbaka. Få se nu hur det kan gå i år.

Det går en båt fram och tillbaka i Norra sundet, som släpar på något tungt akteröver. Han är där nu, skattsökaren, och draggar efter kyrkans gamla klockor. Vid ett krigsutbrott någon gång under tidig kristen tid i landet sänkte sockenfäderna kyrkans klockor i sundet för att rädda dem undan fiendens plundringar, har traditionen berättat för den gamle, och man försökte efteråt att ta upp dem ur sundet igen med hjälp av sötmjolksoxar och äventyrliga tillställningar, utan att emellertid lyckas. Men skattsökaren av idag försöker år efter år med treklo av stål, ropar och drar i den gyttjiga botten så att vattnet i sundet blir grumligt, men ännu ligger klockorna kvar och lockar och eggas.

Sedan bilen blivit färjad över Södra sundet, går vägen över Öhn mellan vikingagravar och minnesrika trakter. Efter en halv mils färd når den Norra färjsundet och måste åter ut på "durken" medan färjkarlen vevar över farkosten till framsockenslandet medelst ett wirespel. Färjan över Södra sundet, som har flerdubbelt så lång distans som den andra färjan, drivs med ett par väldiga åror.

Färjkarlsbostället vid Norra sundet är minnesrikt i Hedesunda socken från de gamla kyrkbåtsfärdernas tid. Det kom stora båtar till kyrklandet från Sevalbo, Bodarna, Kågbo, Lövåsen, Sanna och Bälgsnäs varje söndag, lastade med människor i gammaldags färgrika dräkter. Under överresan hade spinnsidan becksömskängorna på, men då båtarna lagt till vid "Färjkarls" gick de in i stugan och böt ut dem mot kyrkkängorna, som var prydda med spännen av silver och brons. De ville vara riktigt fina vid själva besöket i kyrkan. Innan återresan anträdde böt de åter till beck-

sömskängorna vid "Färjkarls"

Var och en som rest över sunden och sett färjkarlarna arbeta, förstår att det måste vara starka karlar vid den sysslan. Förr i världen träffades männen i Hedesunda på åsen vid Brunn varje midsommar, där man brottades med varandra och krönte den starkaste till midsommarkung. Pojkarna började nappas redan tidigt på midsommarkvällen, men fram emot midnatt stod de säkraste karlarna ensamma kvar på vallen och dem emellan gjordes kämpakasten.

Då var det inte alls sällsynt att det stod en färjkarl ensam kvar utan en dammfläck på tröjan sedan alla andra män i socknen blivit lagda i backen, och då blev färjkarlen krönt till midsommarkung. Det har varit kärnkarlar vid färjfarten och det är väl så än i dag. Veklingar passar inte för sysslan.

De båda färjhållen ligger på kortaste förbindelseleden mellan Norrland och landets sydligare delar. Förr i världen användes överfarten i Hedesunda undantagslöst av alla som kom denna väg, men numera, sedan trafiken merendels ombesörjes med motorfordon, har alla som hittar i trakten börjat använda vägen över Gysinge i stället för färjorna. Fast denna väg är två mil längre, tar den mindre tid än den som i regel åtgår vid användandet av färjorna. För den som inte hittar är emellertid vägen över Gysinge svår att finna. Den står inte på de vanliga kartorna och hålls därjämte inte i bästa skick. De flesta som försöker leta sig fram efter bara anvisningar kör därför fel och kan komma bort riktigt ordentligt ibland – ända till Kerstinbo eller Östervåla.

Människorna på Öhn och från byarna utom älven i Hedesunda använder undantagslöst färjorna vid alla uträttningar till framsocknen och därjämte tar den reguljära resandeströmmen efter vägen i stor utsträckning färjorna i anspråk. Lugna dagar kan färjkarlarna slippa undan med 20 à 30 hästskjutsar och 15 à 20 bilar per dygn, men om det är bråd tid, som t. ex. vid midsommar, kan färjkarlarna få full sysselsättning dygnet om och de hinner ändå inte med att betjäna alla som vill fram. Och under somrarna anordnas stora fester vid det vackra Hadeholm. Då är det frekvens så det förslår vid färjstäderna, "så att en människa kan bli tokig", säger färjkarlen vid Södra sundet, som har det längsta hållet att frakta människorna över.

Färjkarlen vid Norra sundet, Anders Andersson, är en lugn

och trygg man, som ser ut att inte låta något störa sitt beständiga lugn, hur det än skulle hampa sig under rusdagarna. Hans färjlinje är 80 meter lång, men han har en draganordning med wireospel anbringad på färjan och kan tack vare detta behärska farkosten även vid de svåraste väder. För befordringen av gående och cyklister förfogar han över ett dussin präktigt byggda roddbåtar.

– Men nog borde det vara telefon, sägen han, ty det är inte gott att alla gånger veta vad folk vill, som visar sig vid färjstaden på den andra sidan. Och han kan heller inte sitta uppe hela nätter och titta efter om det kommer folk och vill över.

Sedan den 1 maj i år har färjkarlarna fast lön. Närmast förut uppbars lön av Hedesunda kommun för betjäningen av sockenbor, och därutöver fick de uppbära avgifter av alla "utsocknes", som kom vägen fram. En sådan resande fick före 1916 erlägga 32 öre pr hästskjuts, 15 öre per löshäst eller större kreatur, fyra öre för gående, sex öre för cykel, 40 öre för bil, 20 öre per motorcykel samt 50 öre för paråkdon med hästar. Detta allt gällde övergång vid Norra färjsundet. Vid Södra sundet var taxan ungefär dubbelt så hög. År 1916 höjdes avgifterna till 1 kr. för bil, 50 öre för motorcykel, 15 öre för cykel, 8 öre för gående och 1:30 för paråkdon. Även vid denna taxebestämmelse gällde högre priser vid det Södra sundet.

Det är inga utsikter till att det blir några förändringar av förhållandena vid det Norra sundet, men beträffande Södra sundet lär nog vägstyrelsen inte kunna komma ifrån att rätta till trafikmöjligheterna åtminstone till en del. Där drivs färjan ännu med enbart åror och sundet är brett. Man har börjat undersöka utvägen att i första hand bygga bro från Öhn till Hasselön. Detta skulle medföra att färjfarten vid Södra sundet skulle bli ungefär lika lång som den i Norra sundet. Vidare behöver även färjkarlen vid Södra sundet åtminstone wireospel på färjan. Att driva den med åror är mycket asträngande, särskilt vid hård vind, då det är hart när omöjligt att lägga till eller att överhuvudtaget manövrera farkosten.

Färjkarlen vid Södra sundet, P. O. Pettersson, väntar på vilka åtgärder det än må vara för underlättande av sitt arbete. Han ser kraftig ut, är väderbiten och talför.

Helst ser han att det blir bro från Öhn till Hasselön och att han får wireospel på färjan. Motor vore ju önskvärd, med då skall

det vara en plåtfärja och inte en av trä som den nuvarande.

– Nu har dom varit här och undersökt möjligheterna att bygga bro, berättar han, men detta skedde under vintertid, då ingenjören inte kunde se hur det är här, och hans utredning blev så dyr, att den skrämde vägstyrelsen. Nu räknade man vid utredningen med att bygga bron över överfartsleden som färjan har, men strax vid sidan om denna finns det en stenrygg i älven att utnyttja, vilket skulle göra hela tillställningen avsevärt billigare än vad den förebragta utredningen utvisar.

I allra bästa fall tar det 25 minuter att forsla en resande över sundet som förhållandena nu är, och det kan dröja ända till två och tre timmar, om vinden ligger på hårt. Det har även hänt att en överfart tog ett helt dygn och den gången måste man övernatta på färjan, som klämdes fast i isrännan. En av männen, som var med om äventyret, ligger på sanatorium nu. Han har varit där allt sedan natten på sundet.

Det har hänt mycket där vid sunden. Vid ett tillfälle strök en häst i sjön med lass och allt i Norra sundet och kunde inte räddas. Men under de senaste åren har människorna, som haft sina vägar där, varit förskonade från olyckor.

Det fanns en tid, då det var livligt vid sunden. Då forraderna kom från Östervåla och skulle in till Gefle, 30 à 40 foror i följe, var det svettigt vid årorna på färjan. Det gick att ta fyra foror i taget vid lämplig väderlek och det kände på att göra tio turer i följd utan att andas ut emellan dem. Färjkarlen pekade ut mot granngårdarna närmast bostället och talade om att männen i alla dessa gårdar varit färjkarlar under någon period i sitt liv. Sysslan är inte så enkel. Vid sidan om arbetet med trafiken skall färjkarlen hålla farkosten i stånd och vidare hålla sundet öppet för färjan under höstar och vårar. Då kan det vara fråga om att såga is dagarna igenom så att det värker i armarna.

Nu var färjkarlen mycket tillfreds med ersättningsformen. Det var krångligare med avgifterna, som var gällande tidigare. Den allra äldsta formen för ersättning han hört omtalas var jämförbar med den gamla tidens klockarlön. Då fick färjkarlarna resa omkring till bondgårdarna vid jultiden och uppbara korv, kött, skinkor, bullar och spannmål. Därutöver uppbars en krona per backstugesittare i socknen för vart år. Då färjkarlen kom för att göra denna uppbörd, improviserades ett litet kalas i varje gård och

det gick mycket muntert till. Och var det så att isen lade sig över sundet, bådade färjkarlen ibland upp gångledsfolk från gårdarna att säga upp den. Då var det livligt på sundets iskanter. Under stränga vintrar lägger sig isen så pass enhetligt över hela älven, att det är möjligt öppna en vinterväg över Hadefjärden, som kan användas under flera månader innan strömfåran går upp.

Då vårfloden står som högst ligger vägarna närmast färjstäderna under vatten och det har hänt att skjutsar, som färdats fram där dränkt grisar, som de fört med i åkdonen. Under de senaste åren ha dessa vägstycken blivit höjda genom bankanläggningar, men dessa förbättringar är dock inte tillräckliga under det höga vattenståndet. Färjkarlen hade en del planer, som borde förverkligas, innan allt blir gott vid färjsundet, och nu återstår det att se hur pass stor hänsyn vägstyrelsen vill ta till alla önskemål. Framför allt skulle dessa förbättringar vid sunden vara av stor betydelse för befolkningen i de s. k. utomälvbyarna och på Öhn, vilken under nuvarande förhållanden vissa tider av året är avstängd från alla förbindelser med framsöcken.

GD 10.6.1926

HENNES BROR

Mor Sara hade en katta, som hon var mycket rädd-om. En dag märker hon, att det är något fel på kattan, varför hon frågar grannfrun: "Kan du förstå, vad det är för fel på kattan?" "Hon skä följ ha ungar," sa grannfrun. "Det är omöjligt," sa mor Sara. "Ja' sir alltid etter att katten int' kômmer i närheten av andra katter."

Just då kryper en hankatt fram under sängen. "Vad säger du nu då," sa grannfrun. "Ja, den där ja. Han är ju kattans bror," sa mor Sara.

Men mor Sara blev läss på hankatten och sparkade till den, samtidigt som hon sa: "Du ditt filásch (trasbylte)!"

KUNDE KONSTEN ATT LOCKA

Anderschas-Stina i Ålbo kunde konsten att locka på korna. När hon gick i Björsjöfallsskogen och trallade sina improviserade melodier, följde korna snällt och villigt och samlades på vallen. Hon kunde konsten att hoja (locka) och blev ansedd som den bästa vallpigan i socknen. Ingen av de andra vallpigorna kunde tävla med Anderschas-Stina, som även fick heta Eschk-Pers Stina.

STOD I VÄGEN

Bondpigan Greta hade en ledig eftermiddag och gick upp på pigkammaren. Strax efter smet husets pojke opp och kikade i nyckelhålet. Det märkte mor i huset och gick upp och gav pojken en skôrv (nyp) bakom örat, samtidigt som hon sa: "Du skä' låt' Greta var' ifre', ettersom hä är hennes lediga dag ida', Mor, ja' såg int' så myttje, sôm ni tror, Far stod i väjen", kom pojken förklaring. Pojken var hållen för en urspeijel (spektakelmakare), men den gången var han oskyldig.

EN EGENDOMLIG TYP

En gubbe i Albo, som aldrig behagade tacka eller be om hjälp, blev utsatt för ett skämt av bypojarna. De hade föresatt sig att få gubben att be om hjälp och säga tack åtminstone en gång i sitt liv, tyckte de. Därför ordnade de så, att den spång över ån, som gubben brukade gå över, brakade ihop och gubben föll i vattnet. Han var inte simkunnig och hade sånär drunknat, om inte en av pojarna, som låg på utkik, sprungit fram och ropat: "Behöver ni någon hjälp?" Efter lång väntan kom svaret: "Ja, ja' bord' fôl ha vurre hän." Men någon begäran om hjälp eller ett tack till pojken för att han räddade gubben, det fick han inte.

Sådan var han, den gamle mannen. En envösch (enstöringstyp), som det fanns flera av på den gamla tiden.

